

NO-GIZMOS

Project Report

Appendix III: Output Breakout Sessions Final Event (2026)

Inleiding: Van pilot naar blauwdruk

Met de breakout sessies wilden we een eerste step voorbij het project zetten: door de bevindingen te toetsen en de implicaties daarvan te bespreken. De sessies hadden we opgezet als de lagen van een batterij ‘stack’: van onderaf opgebouwd, elk laag steunend op de vorige. Samen vormen ze de contouren van een sociale, institutionele en technologische architectuur voor een businessmodel waarin energiegemeenschappen thuisbatterijen inzetten op een manier die het net ten goede komt. Jullie — beleidsmakers, onderzoekers, netbeheerders, coöperatievertegenwoordigers en technologiepartners — voegden aan de projectresultaten nieuwe perspectieven, nuances en bevestigingen toe. Dat koppelen we nu graag terug.

Uitkomsten

De basisspanning — prikkels en gedrag

In de eerste sessie ervoeren deelnemers zelf het kerndilemma van het project. We vroegen iedereen te kiezen wanneer ze hun batterij zouden opladen. Vrijwel iedereen koos het goedkoopste moment — en miste daarmee precies de piek die het net het meest belast. Individueel rationeel, collectief problematisch. Het ontlasten van het net kost tot 86% van de potentiële financiële opbrengst. Dat niemand dat bewust kiest, is geen fout de gebruiker — het is een ontwerpfout van het systeem.

Over de richting van de oplossing bestond brede consensus: prikkels moeten worden herontworpen zodat batterijen het net daadwerkelijk ontlasten. Het scherpste discussiepunt betrof de mogelijkheid voor netbeheerders om batterijen in uitzonderingssituaties direct aan te sturen. Wenselijk vanuit netperspectief, gevoelig voor eigenaren en coöperaties. De uitkomst die de ruimte deelde: een prijsprikkel als basisaansturing, met een afschakeling op afstand als noodmaatregel.

De verbindingslaag — de energiegemeenschap als scharnier

Dat mensen bereid zijn iets in te leveren voor het net — mits er vertrouwen, transparantie en betrokkenheid zijn — werd in de tweede sessie breed bevestigd. Precies wat we in Ansen hadden gezien. Deelnemers waren het erover eens dat energiegemeenschappen die niet-financiële waarde kunnen organiseren op een manier die noch de markt, noch de netbeheerder alleen kan bieden. Daarvoor moeten netbeheerders zich wél aanpassen: meer lokale gerichtheid, minder centrale sturing. En: iedereen moet mee kunnen doen, ook huishoudens die zich geen batterij kunnen veroorloven. De energiegemeenschap biedt daarvoor aanknopingspunten — mits het model inclusief wordt ingericht.

De institutionele laag — de relatie bouw je samen

De derde sessie bouwde hierop voort: er is nu een impasse. Energiegemeenschappen wachten op duidelijkheid van de netbeheerder: waar is flexibiliteit nodig, welke adressen zitten op hetzelfde netvlak, wat mag wel en niet? De netbeheerder wacht op zicht op de omvang en betrouwbaarheid van wat gemeenschappen kunnen leveren. Transparantie is de stap die de impasse moet doorbreken.

Een concreet voorbeeld is energiemanagement op wijkniveau: waar de lokale transformator en de lokale gemeenschap samenkomen. Een interessant idee, maar nog onvoldoende uitgewerkt. Wie vervult de functie van een wijk-EMS? Hoe komen technische sturing en besluitvorming binnen de gemeenschap samen? (Zie ook de vierde laag, waar een drielagenmodel ook opdook (HEMS, wijk, middenspanningsnet) opdook.)

En dan de sociale kant. In laag 2 werd de complementaire kracht van gemeenschappen ten opzichte van meer grootschalige of commerciële vormen van energieflexibiliteit duidelijk: een lokaal verankerd vehikel dat is gebouwd op vertrouwen en betrokkenheid. Een samenwerkingsmodel dat die sociale dimensie negeert, verspeelt de meerwaarde van de energiegemeenschap als partner.

De bovenste laag — standaarden als gelijk speelveld

In de vierde sessie was de consensus het meest uitgesproken: één open standaard is altijd beter dan geen standaard. Zonder open standaarden wordt een kleine coöperatie afhankelijk van de systemen en voorwaarden van grotere marktpartijen. Met open standaarden is schaal haalbaar — via samenwerking tussen gemeenschappen, zonder fusie. Aan het einde van de sessie tekende zich een concreet drielagenmodel af: een HEMS op huishoudniveau, de energiegemeenschap als coördinatielaag in de wijk, aansluiting op flexmarktstructuren op middenspanningsniveau. Minstens zo belangrijk: de gedeelde erkenning dat de governance rond standaarden een actief gesprek vraagt tussen marktpartijen, koepels en overheid. Dat gesprek wordt nog onvoldoende gevoerd — maar de bereidheid om het aan te gaan was in Bunnik onmiskenbaar aanwezig.

Conclusie: De stack voor flexibiliteit door energiegemeenschappen

Vier sessies, vier lagen – en een opdracht voor de komende jaren. Het slotevent heeft wat ons betreft de kernbevindingen van het NO-GIZMOS-project bevestigd: thuisbatterijen in energiegemeenschappen technisch kunnen bijdragen aan netontlasting, maar de randvoorwaarden voor opschaling moeten op de vier lagen verder worden ontwikkeld. De partners van het NO-GIZMOS hopen deel van deze ontwikkeling te kunnen blijven en we nodigen de deelnemers dus van harte uit om in gesprek te blijven. Dank voor jullie komst naar Bunnik en hopelijk tot wederziens!